

‘Toproman.’ – Herman Brusselmans

RICHARD RUSSO

Empire Falls

ROMAN

Over het boek

Het stadje Empire Falls in Maine heeft betere tijden gekend. De indrukwekkende fabrieken van de eens zo machtige familie Whiting zijn niet meer dan een schimmige herinnering aan de grandeur van vroeger tijden. En te midden van de ruïnes van het Whiting-koninkrijk werkt Miles Roby al twintig jaar lang in de Empire Grill. Samen met de andere inwoners van Empire Falls blijft hij hopen – tegen beter weten in – dat eens het tij zal keren.

De pers over het boek

‘Zijn natuurtalent als verteller wordt prachtig aangevuld met zijn gave zich in te leven in zijn personages. Een bewonderenswaardig auteur.’ – John Irving

‘Russo’s werk is doordrongen van een weldadige, levendige menselijkheid... Een opwekkende mengeling van ontroering, drama en komedie.’ – *The Washington Post*

‘Best Novel of the Year.’ – *Time*

Over de auteur

Richard Russo (1949, Johnstown) weet als geen ander de kleine drama’s in een mensenleven tragikomisch en treffend te beschrijven. *Empire Falls* werd bekroond met de prestigieuze Pulitzerprijs. Russo woont met zijn vrouw in Maine en in Boston.

Van dezelfde auteur

Brug der zuchten
Het inzicht van Griffin
Schadevolle jaren
Ergens anders

Wilt u op de hoogte blijven van de romans en literaire thrillers van uitgeverij Signatuur? Meldt u zich dan aan voor de literaire nieuwsbrief via onze website www.uitgeverijsignatuur.nl

Richard Russo

Empire Falls

Vertaald door Sandra van de Ven

SIGNATUUR

2016

© 2001 by Richard Russo

This translation is published by arrangement with Alfred A. Knopf, a division of Random House, Inc.

Oorspronkelijke titel: *Empire Falls*

Vertaald uit het Engels door Sandra van de Ven

© 2010 uitgeverij Signatuur, Amsterdam en Sandra van de Ven

© 2016 voor deze editie

Alle rechten voorbehouden.

Omslagontwerp: b'IJ Barbara

Omslagbeeld: Arcangel © Evelina Kremsdorf

Typografie: Pre Press Media Groep, Zeist

ISBN gebonden editie 978 90 5672 553 2

ISBN e-book 978 90 449 7500 0

NUR 302

Eerste druk, mei 2016

Tweede druk, e-book, mei 2016

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voor zover het maken van reprografische verveelvoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16 h Auteurswet 1912 dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan Stichting Reprorecht (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.reprorecht.nl). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie, Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

Voor Robert Benton

Proloog

Vergeleken met het herenhuis van de familie Whiting in het dorp was het huis dat Charles Beaumont Whiting een decennium na zijn terugkeer in Maine bouwde nog vrij bescheiden. Vergeleken met de rest van Empire Falls, waar de meeste eengezinswoningen nog geen vijfenzeventigduizend dollar kostten, leek dat van hem echter wel een paleis met zijn vijf slaapkamers, vijf volledig uitgeruste badkamers en een aparte schilderstudio. C.B. Whiting had de vroege jaren van zijn volwassen leven doorgebracht in Mexico, en het huis dat hij bouwde, was een missiehuisachtige haciënda. Wat de mensen daarvan vonden, kon hem niet schelen. Hij had de bakstenen zelfs speciaal geelbruin laten schilderen en van een structuur laten voorzien, zodat ze eruitzagen als steenklei. Een idioot soort huis om midden in Maine te bouwen, zeiden de mensen, maar niet tegen hem.

Zoals alle mannen uit de familie Whiting was C.B. een kleine man die niet graag de aandacht vestigde op zijn geringe lengte, dus de Spaanse architectuur met haar lage plafonds paste perfect bij hem. Het meubilair was van het soort dat in modelwoningen en stacaravans wordt gebruikt om een ruimtelijke indruk te wekken. De optische illusie werkte redelijk, behalve als er lange mensen op bezoek kwamen, want dan had je het gevoel dat je in een overdadig ingericht poppenhuis stond.

De haciënda, zoals C.B. Whiting het huis altijd noemde, was gebouwd op een stuk land dat al generaties lang in het bezit van de familie was. De eerste Whitings in Dexter County zaten in de houtkap en stukje bij beetje hadden ze het grootste deel van het land aan weerszijden van de rivier de Knox aangekocht, zodat ze een oogje konden houden op wat er allemaal langs kwam drijven op weg naar de oceaan, een kilometer of tachtig naar het zuid-

oosten. Tegen de tijd dat C.B. Whiting geboren werd, was Maine voorzien van een elektriciteitsnet en was de rivier, die een eindje stroomafwaarts bij Fairhaven was ingedamd, lang niet meer zo belangrijk als vroeger. De bosbouwindustrie had zich verder naar het noordwesten verplaatst en de familie Whiting had de zaken inmiddels uitgebreid met textiel-, papier- en kledingfabricage.

Hoewel zijn machtspositie niet langer uitsluitend stoelde op de rivier, maakte de rudimentaire overtuiging dat het zijn plicht was om er een oogje op te houden deel uit van C.B. Whittings geboorterecht. Dus toen het moment was aangebroken om een huis voor zichzelf te bouwen, koos hij daarvoor een plekje vlak bij de kop van de watervallen en aan de andere kant van de Iron Bridge, die de verbinding vormde met Empire Falls, toen nog een bloeiende gemeenschap van mannen en vrouwen die werkzaam waren in de verschillende fabrieken van het Whiting-imperium. Als het stuk land eenmaal bouwklaar was gemaakt en zijn huis af was, zou C.B. in de winter tussen de bomen door zijn overhemdenfabriek en zijn textielfabriek kunnen zien, en in hartje Maine was het het grootste deel van het jaar winter. Zijn papierfabriek stond een paar kilometer stroomopwaarts, maar de grote fabrieksschoorsteen ervan braakte soms witte, soms zwarte rookpluimen uit, die hij vanaf de patio aan de achterzijde van zijn huis kon zien.

Door aan de andere kant van de rivier te gaan wonen, erkende C.B. Whiting als eerste lid van de clan dat het zo zijn voordelen had om enige afstand te creëren tussen de familie en de mensen die hun rijkdom genereerden. De familiewoning in Empire Falls, een enorm geval in achttiende-eeuwse stijl dat aan het begin van de voorafgaande eeuw was gebouwd, had in elke slaapkamer een veldstenen openhaard, en een formele eetkamer met daarin, onder zes glinsterende kroonluchters die per trein vanuit Boston waren aangevoerd, een eikenhouten tafel die plaats bood aan meer dan dertig gasten. Het was een huis dat was gebouwd met als oogmerk het wekken van zowel ontzag als loyaliteit bij de Ierse, Poolse en Italiaanse immigranten die vanuit Boston naar het noorden trokken, en de Frans-Canadezen die naar het zuiden kwamen, en die allemaal op zoek waren naar werk. Het oude Whiting-huis stond pal in het centrum van het dorp, één straat verwijderd van de overhemdenfabriek en twee van de textielfabriek. Daar waren ze met opzet gebouwd, onwaarschijnlijk genoeg, door de mannen van de familie Whiting, die werkdagen van veertien uur maakten,

tussen de middag naar huis liepen voor het middageten en vervolgens weer terugkeerden naar de fabriek om daar vaak tot laat in de avond te blijven.

Als jongen had C.B. altijd graag in het Whiting-huis gewoond. Zijn moeder liep constant te klagen dat het huis oud en tochtig was en te ver van de countryclub, het huisje aan het meer en de snelweg naar Boston in het zuiden, waar ze het liefst winkelde. Maar met het grote, beschutte stuk grond eromheen en de vele kamers in vreemde vormen was het een prima plek om op te groeien. Zijn vader, Honus Whiting, was ook dol op het huis, en hij vond het vooral geweldig dat er altijd alleen maar Whitings hadden gewoond. Honus' eigen vader, Elijah Whiting, die inmiddels achter in de tachtig was, woonde samen met zijn humeurige vrouw nog steeds in het koetshuis achter het grote huis. De mannen van de familie Whiting hadden veel met elkaar gemeen, onder meer het feit dat ze zonder uitzondering trouwden met een vrouw die hun het leven zuur maakte. C.B.'s vader had het in dat opzicht beter gedaan dan het gros van zijn voorvaderen, maar desondanks nam hij het zijn vrouw kwalijk dat ze zo'n lage dunk had van hem, het Whiting-huis, Empire Falls en die hele achterlijke staat Maine, waarnaar ze voor haar gevoel vanuit Boston op wrede wijze was verbannen. De prachtige smeedijzeren poort en hekken die helemaal uit New York waren gehaald om de grenzen van het landgoed af te bakenen, waren voor haar de muren van haar gevangenis, en steeds als ze daar een opmerking over maakte, hielp Honus haar eraan herinneren dat hij de beschikking had over de sleutel van de poort en dat hij best bereid was haar te laten gaan als ze dat wilde. Als ze dan zo verdomd graag terug wilde naar Boston, dan deed ze dat maar. Hij zei dat in de wetenschap dat ze nooit zou gaan, want iedere man uit de familie Whiting ging gebukt onder dezelfde vloek: die van een vrouw die uit nijd trouw aan hem bleef.

Tegen de tijd dat hun zoon geboren werd, begon Honus Whiting de mening van zijn vrouw echter te begrijpen en zelfs stiekem te delen, in elk geval wat Empire Falls betrof. In de tweede helft van de negentiende eeuw was het dorp explosief gegroeid, zodat het landgoed na verloop van tijd werd omringd door de huizen van fabrieksarbeiders, en de stemming onder de mensen om hen heen leek de laatste jaren steeds rancuneuzer te worden. De familie Whiting had van oudsher haar best gedaan om haar werknemers

elk jaar gunstig te stemmen met gala-avonden op het landgoed, maar Honus Whiting vond dat het gros van de mensen die tegenwoordig nog kwamen opdagen voor dergelijke gelegenheden buitengewoon ondankbaar reageerde op het gratis eten en drinken en de muziek. Sommigen wierpen zelfs duistere blikken op het huis die suggereerden dat het hun hart bepaald niet zou breken als het tot op de grond afbrandde.

Misschien was het wel aan die onuitgesproken maar groeiende vijandigheid te wijten dat C.B. Whiting in de kost was geplaatst, eerst bij een kostschool en toen bij een universiteit. Daarna had hij bijna tien jaar lang gereisd, eerst door Europa met zijn moeder (die het daar veel aangenamer vond dan in Maine) en later in zijn eentje in Mexico (een land dat hem veel beter beviel dan Europa, waar veel te veel te leren en te waarderen viel). In Europa torenden veel mannen hoog boven hem uit, maar in Mexico waren ze over het algemeen kleiner en C.B. Whiting had vooral bewondering voor het feit dat ze dromers waren, maar zich niet geroepen voelden hun dromen ook daadwerkelijk in vervulling te doen gaan. Zijn vader, die de wereldreis van zijn zoon bekostigde, besloot uiteindelijk echter dat het tijd werd dat zijn erfgenaam naar huis kwam en zijn bijdrage ging leveren aan het familiefortuin in plaats van er ten zuiden van de grens zo veel mogelijk van te verkwisten. Charles Beaumont Whiting was inmiddels achter in de twintig en zijn vader was met enige tegenzin tot de conclusie gekomen dat hij slechts één talent had, geld uitgeven, hoewel de jongeman beweerde dat hij ook schilderde en dichtte. Tijd om aan dat alles een eind te maken, naar de mening van de oude man, althans. Honus Whitings zestigste verjaardag naderde met rasse schreden en hoewel hij blij was dat hij in staat was geweest zijn zoon te verwennen, beseftte hij inmiddels dat hij het te lang had laten voortduren en dat het hoog tijd werd dat de jongen eens iets leerde over het familiebedrijf dat hij ooit zou erven. Honus zelf was begonnen in de overhemdenfabriek. Daarna was hij naar de textielabriek gegaan en uiteindelijk, toen de oude Elijah op een dag gek was geworden en had geprobeerd zijn vrouw met een schop te vermoorden, had hij de leiding over de papierfabriek stroomopwaarts ook overgenomen. Honus wilde dat zijn zoon voorbereid zou zijn op de dag dat ook hij zou doorslaan en Charles' moeder te lijf zou gaan met het eerste het beste wapen dat hij te pakken kon krijgen. Europa was niet bevorderlijk geweest voor

haar mening over hem, *Empire Falls* en *Maine*, hoewel hij dat wel had gehoopt. In zijn ervaring werden mensen er zelden gelukkiger van als ze aan den lijve ondervonden wat ze allemaal moesten missen, en de reis naar Europa had bij zijn vrouw slechts haar aangeboren neiging tot het maken van verbitterde, hatelijke vergelijkingen versterkt.

Charles Beaumont Whiting, die als jongen ver van huis was gestuurd terwijl hij veel liever had willen blijven, had nog minder zin om terug te keren uit Mexico dan zijn moeder om terug te keren uit Europa, maar toen hij werd teruggeroepen, slaakte hij een diepe zucht en deed wat hem was opgedragen, zoals hij eigenlijk altijd had gedaan. Hij had immers wel geweten dat er een keer een eind zou komen aan zijn jeugd, en daarmee aan zijn reizen, zijn schilderijen en zijn poëzie. Het stond buiten kijf dat Whiting and Sons Enterprises op een dag op hem over zou gaan en hoewel de gedachte bij hem opkwam dat hij misschien wel verraad pleegde aan zijn artistieke lotsbestemming door terug te keren naar *Empire Falls* en het familiebedrijf over te nemen, wist hij ook niet wat hij eraan kon doen. Op een dag, toen hij het gevoel kreeg dat hij elk moment teruggeroepen kon worden, probeerde hij onder woorden te brengen wat naar zijn mening zijn ware ik was en hoe verkeerd het zou zijn om zijn ware roeping te dwarsbomen. Hij was van plan die gedachten te delen met zijn vader, maar wat hij geschreven had, leek opvallend veel op zijn poëzie en klonk zelfs in zijn eigen oren vaag en weinig overtuigend, dus uiteindelijk gooide hij de brief maar weg. Om te beginnen was hij er niet van overtuigd dat een praktische man als zijn vader zou toegeven dat een mens een aard bezat, en anders vond hij waarschijnlijk dat het je plicht was om die aard te ontkennen of tot de orde te roepen en hem te laten merken wie de baas was. Tijdens de laatste maanden van zijn vrijheid in Mexico lag C.B. op het strand in gedachten steeds dezelfde discussie te voeren met zijn vader, maar steeds verloor hij, dus toen hij uiteindelijk werd teruggeroepen, was hij te zeer murw gebeukt om zich ertegen te verzetten. Hij ging terug naar huis, vastbesloten om zijn best te doen, maar vrezend dat hij zijn diepste wezen en alles waartoe hij in staat was in Mexico had achtergelaten.

Wat hij ontdekte, was dat het lang niet zo onplezierig en moeilijk was om je ware ik te ontkennen als hij zich had voorgesteld. Sterker nog, als hij in *Empire Falls* om zich heen keek, kreeg hij

de indruk dat het iets was wat dagelijks gebeurde. En als je dan toch verraad moest plegen aan je lotsbestemming, dan viel het nog wel mee als je Whiting heette. Tot zijn grote verbazing ontdekte hij bovendien dat het mogelijk was om goed te zijn in iets waarvoor je maar weinig interesse had en slecht te zijn in iets waaraan je veel waarde hechtte, of het nu schilderen of poëzie was. Hoewel niets in de overhemdenfabriek hem aantrok, bleek hij aanleg te hebben voor het leiden ervan. Hij begreep instinctief wat er ten grondslag lag aan de problemen die zich voordeden en hoe hij het moest oplossen. Hij was bovendien erg gesteld op zijn vader en had grote bewondering voor de kleine man: voor zijn energie, zijn opvliegende karakter, zijn weigering om te zwichten, zijn overtuiging dat hij altijd gelijk had en zijn vermogen om de maatregelen die hij uiteindelijk nam te rechtvaardigen. Hier had je een man die in volmaakte harmonie leefde met zijn diepste wezen, of er perfect in was geslaagd het te onderdrukken. Charles Beaumont wist nooit helemaal zeker hoe het precies zat en waarschijnlijk deed het er ook niet toe; in beide gevallen stelde de oude man een voorbeeld dat navolging verdiende.

Toch werd het C.B. Whiting al snel duidelijk dat zijn vader en grootvader de hoogtijdagen hadden mogen genieten van Whiting and Sons Enterprises. De tijden veranderden en de overhemdenfabriek, de textiel fabriek en de papierfabriek waren lang niet meer zo winstgevend als vroeger. Al twee decennia lang werden er pogingen ondernomen om alle fabrieken in Dexter County te onderwerpen aan vakbondsregels, en hoewel die pogingen mislukten – want dit was immers Maine, niet Massachusetts – had zelfs Honus Whiting toegegeven dat hij de vakbonden net zo goed meteen had kunnen toelaten in plaats van te proberen ze buiten de deur te houden, want dat had hem bijna net zoveel geld gekost. De arbeiders, die hun nederlaag maar moeilijk konden accepteren, waren zowel stuurs als onproductief toen ze weer aan het werk gingen.

Wat Honus Whiting betraf, was het uiteraard de bedoeling dat zijn zoon, zodra hij een echtgenote had gevonden en de oude Elijah het juist achtte om het aardse bestaan achter zich te laten, zijn intrek zou nemen in het Whiting-huis. Maar tien jaar nadat C.B. Mexico had verlaten was noch het een, noch het ander geschied. C.B. Whiting, die tijdens zijn warme, zonnige jeugd een behoorlijke rokkenjager was geweest, leek in de vrieskou van Maine zijn

libido te zijn kwijtgeraakt en was onbedoeld in een celibatair bestaan verzeild geraakt. Soms stelde hij zich voor dat zijn ware ik nog in de Yucatán was en daar vrolijk genoot van de vleselijke lusten.

Misschien joeg het vooruitzicht van een huwelijk, van een levenslange verbintenis met een meisje dat hij op een dag misschien wel wilde vermoorden, hem angst aan.

Elijah Whiting, die inmiddels de honderd naderde, was er niet in geslaagd zijn vrouw te vermoorden met die schop, en hij was de teleurstelling nooit te boven gekomen. Ze woonden nog steeds met zijn tweetjes in het koetshuis, waar de oude Elijah zich vastklampte aan zijn ellende en zijn verbitterde vrouw zich vastklampte aan hem. Het leek wel, zo merkte de dokter van de oude man op, alsof hij van binnenuit aan het doodgaan was, en het duidelijkste teken daarvan was een winderigheid van welhaast bijbelse proporties. Hij verpestte nu al vele jaren de lucht in het koetshuis, maar alle onderzoeken wezen uit dat het hart van het oude fossiel nog steeds krachtig was en Honus besepte dat het nog wel een paar jaar kon duren voordat hij plaats kon maken voor zijn zoon door zelf naar het koetshuis te verhuizen. Immers, zelfs als die ouwe morgen overleed, zou het huis eerst grondig gelucht moeten worden. Bovendien had Honus' eigen vrouw al lang aangegeven dat ze weigerde in het koetshuis te gaan wonen, en bij het vooruitzicht dat ze in Maine zou sterven was ze zó depressief geraakt, dat hij zich gedwongen had gevoeld om voor haar een rijtjeshuisje te kopen in de Back Bay, een chique wijk in Boston waarvan ze beweerde dat ze er was opgegroeid, wat natuurlijk niet waar was. Het verpauperde Zuid-Boston, daar had Honus haar gevonden, en als hij verstandig was geweest, had hij haar daar ook gelaten. Hoe dan ook, toen Charles op een dag naar hem toe kwam om te verkondigen dat hij buiten Empire Falls aan de andere kant van de rivier een huis voor zichzelf ging bouwen, had hij daar alle begrip voor en keurde hij het zelfs goed. Pas later, toen duidelijk werd dat het geen huis, maar een haciënda was, begon hij te vrezen dat die jongen misschien wel weer gedichten aan het schrijven was.

Hij maakte zich echter onnodig zorgen. Eerder dat jaar had iemand C.B. Whiting op straat aangezien voor zijn vader en toen hij diezelfde avond zijn spiegelbeeld bestudeerde, zag hij waarom. Zijn haar begon zilvergrijs te kleuren en in zijn ogen lag een felle,

terriërachtige blik die hem nog nooit was opgevallen. Van de jongeman die in Mexico wilde wonen en sterven en die wilde dromen, schilderen en dichten was niet veel meer over. En toen zijn vader eerder dat jaar, in de lente, had geopperd dat het misschien tijd werd dat hij niet alleen de overhemdenfabriek maar ook de textielabriek zou gaan leiden, was hij niet eens in opstand gekomen tegen het feit dat zijn leven al vastlag. In plaats van zich een gevangene van zijn lot te voelen, was hij zowaar bijna gelukkig omdat hij weer een stukje van zijn erfdeel had verworven. Men noemde hem tegenwoordig C.B. in plaats van Charles en dat vond hij wel mooi klinken.

Toen de bulldozers kwamen om de plek waar het huis zou komen bouwklaar te maken, werd er een verontrustende ontdekking gedaan. Langs de hele oever werd een enorme hoeveelheid afval gevonden, hele bergen troep. Een deel ervan was verstrikt geraakt in de boomwortels en de takken en een deel ervan lag verspreid over de flank van de heuvel, helemaal tot aan de top. Het was werkelijk een verbazingwekkende hoeveelheid rommel en in eerste instantie kwam C.B. Whiting tot de conclusie dat iemand – of een grote groep mensen – zo brutaal was geweest om het land als een onofficiële vuilstort te gebruiken. Hoeveel jaar waren deze schandalige praktijken al gaande? Hij was zo kwaad dat hij wel iemand overhoop kon schieten, totdat een van de mannen die hij had ingehuurd om de grond bouwklaar te maken hem erop wees dat als iemand – of een grote groep mensen – het land wilde gebruiken als vuilstort, die een toegangsweg nodig had, en die was er niet, althans, niet voordat C.B. Whiting zelf er een maand eerder een had gecreëerd. Het leek misschien onwaarschijnlijk dat er door natuurlijke oorzaken zoveel troep – versleten binnenbanden, wiel-doppen, lege melkpakken, verroeste blikjes, kapotte meubelen en dergelijke – op een en dezelfde plek was aangespoeld als gevolg van de stroming en draaikolken, maar het lag er allemaal wel, dus moest het wel zo gekomen zijn. Er zat niets anders op dan de rommel af te laten voeren, en in mei, rond de tijd dat de fundering van het huis werd gestort, gebeurde dat dan ook.

De bouw werd vertraagd door de lenterogens, de stijgende rivier en een overvloed aan vraatzuchtige zwarte vliegen, maar tegen het einde van juni kon je vanaf de andere oever van de rivier, waar C.B. Whiting vanuit zijn kantoor op de bovenste ver-

dieping van de Whiting-overhemdenfabriek de bouw in de gaten hield, het lage skelet van de ruime haciënda zien. Rond onafhankelijkheidsdag was het warm en droog, waardoor de laatste zwarte vliegen het loodje legden, en de zonverbrande timmerlieden, die met ontbloot bovenlijf schrijlings op de dakspanten van de haciënda zaten, begonnen hun neus op te trekken en elkaar achterdochtige blikken toe te werpen. Wat stonk daar verdorie zo?

C.B. Whiting zelf trof in het ondiepe water het opgezwollen lijk van een grote eland aan. Het zat vast tussen de wortels van een groepje bomen dat door de bulldozer was gespaard vanwege de schaduw die ze boden en om de haciënda te beschermen tegen de al te nieuwsgierige blikken van mensen uit Empire Falls aan de andere kant van de rivier. Wat echter nog verbazingwekkender was dan dat karkas was de nieuwe berg rommel, die weliswaar iets kleiner was dan zijn afgevoerde voorganger, maar wel op exact dezelfde plek lag, waar een stuk land uitstak in de rivier. In de luwte ervan was een stilstaande, van muggen en nu ook van eland vergeven poel ontstaan.

De aanblik en de stank van al die drijfnatte, rottende rommel was genoeg om C.B. Whiting aan het denken te zetten over de vraag of hij soms een vijand had, en terwijl hij daar geknield aan de oever van de rivier zat, zocht hij in zijn herinnering naar de namen van de mannen die hij, zijn vader en zijn grootvader in de loop der jaren hadden geruïneerd, want die dingen gebeurden nu eenmaal. De lijst was niet kort, maar tenzij hij iemand vergeten was, stond er naar zijn mening niemand op die tot zoiets in staat was. Het waren over het algemeen onbeduidende mannen met nog onbeduidender middelen, mannen die hem misschien een kogel door de kop zouden hebben gejaagd als ze de kans kregen, bijvoorbeeld als hij hun plaatselijke bar was binnengewandeld terwijl zij een stuk in de kraag en een wapen op zak hadden. Maar dit was kwaadwillendheid van een geheel andere orde. Kennelijk vond iemand dat alle rommel die in Dexter County geproduceerd werd op de stoep van C.B. Whiting thuishoorde, en was hij daarvan zo overtuigd dat hij al dat afval had verzameld (geen prettige taak) en hiernaartoe had gebracht.

Was de dode eland toeval? C.B. kwam er maar niet uit. Het dier had een kogelgat in zijn hals en dat kon van alles betekenen. Misschien had degene die al het afval stortte ook de eland neergeschoten en hem met opzet op die plek achtergelaten. Aan de

andere kant kon het ook zijn dat het dier elders was geschoten door een stroper; sterker nog, in Empire Falls woonde een hele familie stropers, de familie Minty. Misschien had het gewonde dier getracht de rivier over te steken maar was het uitgeput geraakt, verdronken en vlak bij de hacienda aangespoeld.

C.B. Whiting bleef de rest van de middag ongeveer een meter bij die verdomde eland vandaan geknield op de grond zitten om te proberen de identiteit van zijn vijand te achterhalen. Bijna onmiddellijk kwam er een kartonnen bekertje voorbijdrijven, om vervolgens tussen de achterbenen van het rendier te blijven hangen. In het daaropvolgende uur kwamen daar een plastic tasje van de supermarkt, een leeg, dobberend colaflesje, een doorgeroest olie-blik, een enorme kluwen vislijn van hoge kwaliteit en, als zijn zintuigen hem niet bedrogen, een menselijke placenta bij. Al die rommel bleef hangen aan de stinkende eland. Vanaf de plek waar C.B. Whiting geknield op de grond zat, kon hij net een klein stukje van de Iron Bridge zien, en in het daaropvolgende halfuur was hij er getuige van hoe een stuk of vijf mensen, te voet en in de auto, in het voorbijgaan dingen in de rivier wierpen. In gedachten telde hij het aantal bruggen stroomopwaarts over de Knox (acht) en het aantal fabrieken en kleine bedrijven in alle soorten en maten dat langs de rivier stond (tientallen). Hij wist zelf hoe verleidelijk het was om na zonsondergang van alles in de rivier te dumpen. Hele generaties Whitings hadden verfstoffen en andere chemicaliën geloosd, die de oevers van de rivier helemaal tot aan Fairhaven kleurden, en in dat stadje durfde men niet te klagen, want ze hadden zelf ook een textielfabriek die al tientallen jaren eenzelfde gebrek aan respect tentoonspreidde voor de mensen die verder stroomafwaarts woonden. Klachten, zo wist C.B., leidden onvermijdelijk tot beschuldigingen, beschuldigingen tot publiciteit, publiciteit tot onderzoek, onderzoek tot strafrechtelijke vervolging, strafrechtelijke vervolging tot kosten en kosten tot het armenhuis.

Maar toch, in dit specifieke geval kon het dumpen van afval niet worden getolereerd. Charles Beaumont Whiting was een verstandig mens en dus trok hij een verstandige conclusie. Aan het eind van het tweede uur dat hij geknield aan de oever van de rivier doorbracht, was hij tot de conclusie gekomen dat hij inderdaad een vijand had: niemand minder dan God, die die stomme rivier zó had ontworpen – met stroomopwaarts zijn smalle bedding, die

zich bij Empire Falls verbreedde zodat de snelle stroming fors vertraagde – dat de troep van iedereen in de wijde omtrek bij Charles Beaumont Whiting terecht kwam. Erger nog, hij dacht dat hij wel wist waarom God dit plan had bedacht. Hij had het van tevoren al zo geregeld om hem te straffen voor het feit dat hij zijn ware ik al die jaren geleden had achtergelaten in Mexico en als gevolg daarvan was veranderd in iemand die voor zijn vader kon worden aangezien.

Dat waren geen prettige gedachten. Misschien, zo bedacht C.B., was het onmogelijk om prettige gedachten te hebben als je zo dicht bij een in verregaande staat van ontbinding verkerende eland zat. Toch bleef hij daar op zijn knieën zitten terwijl de stroming van de rivier een gecodeerde boodschap murmelde waarvan hij het gevoel had dat hij op het punt stond hem te begrijpen. Om eerlijk te zijn was dit niet de eerste keer dat hij geplaagd werd door onplezierige gedachten. Hij werd de laatste tijd in zijn slaap vaak geteisterd door dromen, waardoor hij elke nacht wel een paar keer wakker schrok, en soms stond hij dan bij het onverlichte raam van zijn slaapkamer uit te kijken over het terrein van het Whiting-huis zonder dat hij zich kon herinneren dat hij wakker was geworden en naar de andere kant van de kamer was gelopen. Hij had de stellige indruk dat de droom, waar die ook over ging, nog steeds door zijn hoofd speelde, hoewel de details hem ontglipten. Was hij met iemand in een koortsachtig gesprek verwikkeld geweest? En met wie dan?

Overdag, als hij zich eigenlijk bezig hoorde te houden met de dagelijkse beslommeringen rond de twee fabrieken die zijn onverdeelde aandacht opeisten, bestudeerde hij vaak afwezig de blauwdrukken van de haciënda, alsof hij een of ander cruciaal onderdeel was vergeten. De vorige maand had hij zijn aandacht zo slecht bij zijn werk kunnen houden, dat hij zijn vader gevraagd had één dag in de week bij hem te werken in plaats van in de papierfabriek, al was het maar totdat het huis af was. Nu, terwijl hij bij de rivier zat en zijn gedachten verstoord werden, wellicht door de aanwezigheid van de eland, begon hij te twijfelen of de bouw van zijn nieuwe huis wel zo'n goed idee was. De haciënda, met zijn aangebouwde schilderstudio, was een duidelijke uitnodiging voor zijn vroegere ik, de Charles Beaumont Whiting – Beau, zoals zijn vrienden hem daar hadden genoemd – die hij in Mexico had achtergelaten. En met die Beau, zo bedacht hij nu, had hij

in zijn dromen steeds gepraat. Erger nog: hij was deze hacienda aan het bouwen voor zijn jongere, verraden ik. Hij had zichzelf voorggehouden dat de studio bestemd was voor zijn zoon, aangenomen dat hij ooit zo fortuinlijk zou zijn om er een te krijgen. Een dergelijke mate van rebellie stond hij zichzelf wel toe. De studio zou zijn geschenk aan zijn zoon zijn, een impliciete belofte dat hij zijn zoon nooit zou dwingen uit noodzaak of loyaliteit zijn ware lotsbestemming te verloochenen. Maar nu besepte hij dat het natuurlijk allemaal een leugen was geweest. Hij wilde de studio voor zichzelf, of liever, voor de Charles Beaumont Whiting van wie werd aangenomen dat hij dood was, of in Mexico een leven vol poëzie en vleselijke lusten leidde. Terwijl hij ondertussen een leven vol opgelegde verplichtingen en kuisheid leidde in Empire Falls, Maine. Die verbijsterende ontdekking werd op de voet gevolgd door een volgende. De boodschap die de rivier hem toefluisterde terwijl hij daar de hele middag geknield op de grond had gezeten, was één enkel, uitnodigend woord. “Kom”, murmelde het water nu onmiskenbaar. “Kom ... kom ... kom ...”

Diezelfde avond nam C.B. Whiting zijn vader en de oude Elijah mee naar het huis in aanbouw. Tot op dat moment had hij er heel geheimzinnig over gedaan, zonder te begrijpen waarom. Nu begreep hij het. Hij en Honus lieten zijn grootvader, die al een maand niet meer de deur van het koetshuis uit was geweest, plaatsnemen op een boomstronk, waar hij onmiddellijk in een diepe, onrustige, winderige slaap viel. Ondertussen leidde C.B. zijn vader rond door het houtwerk en de gewelfde doorgangen van het nieuwe huis. Ja, gaf hij toe, het zou inderdaad zo'n stom Mexicaans geval worden. Het andere gebouwtje, zo legde hij uit, werd een gastenverblijf, en die middag had hij besloten dat het inderdaad die bestemming zou krijgen. Zó erg was hij geschrokken door de uitnodiging van de rivier. Toen ze klaar waren met de rondleiding door de hacienda, nam C.B. Whiting zijn vader mee naar de waterkant en liet hij hem de berg afval zien, die sinds die ochtend alleen maar groter was geworden, en de eland, die nu nog erger stonk. Vanaf de plek waar ze stonden, kon C.B. zowel de eland als de oude Elijah zien. De laatste was nog diep in slaap, maar een van zijn billen kwam af en toe omhoog door de explosieve kracht van zijn darmgassen, en hoewel C.B. zichzelf redelijk kerwijs noch voor het een, noch voor het ander verantwoordelijk kon houden, voelde hij in zijn keel iets opwellen wat smaakte naar

zelfverachting. Maar goed, zo redeneerde hij, af en toe de smaak van zelfbeschuldiging op de tong was minder erg dan iets weggooien waaraan zijn vader en grootvader hun hele leven hadden gewerkt, en hij betrapte zichzelf erop dat hij beide mannen met oprechte genegenheid bezag, vooral zijn vader, van wie hij altijd had gehouden, en wiens onwankelbare, praktische, zelfverzekerde aanwezigheid hem ongetwijfeld zou redden van zijn huidige eigenaardige stemming.

“Het zal inderdaad God wel zijn”, zei Honus instemmend toen C.B. zijn theorie over de vijand uit de doeken had gedaan, en ze bleven een tijdje staan kijken hoe allerlei rommel meedobberde met de stroming om vervolgens tegen de eland tot stilstand te komen. Whiting senior was een religieus man die alles wat niet op een andere manier verklaard kon worden aan God toeschreef. “Je kunt maar beter eens gaan nadenken wat je aan Hem gaat doen.”

Honus opperde dat zijn zoon wellicht een paar geologen en ingenieurs moest inhuren om het probleem te bestuderen en een mogelijke oplossing aan te dragen. Dat bleek uitstekend advies en de ingenieurs, die waren gewaarschuwd tegen wie ze het waarschijnlijk moesten opnemen, bleken zeer nauwgezet te zijn. Naast talloze onderzoeken ter plaatse analyseerden ze bovendien de hele omgeving met behulp van topografische kaarten en ze volgden zelfs per vliegtuig de hele loop van de rivier, vanaf de Canadese grens tot aan het punt waarop hij uitkwam in de Golf van Maine. Vergeleken met andere rivieren was de Knox een van Gods minder briljante creaties, want hij was breed en stroomde traag waar hij smal en snelstromend had moeten zijn, en de ingenieurs waren het eens met de man die hen had ingehuurd: het kwam door een structurele ontwerpfout van God dat elk kartonnen bekertje dat tussen de Canadese grens en Empire Falls in de rivier werd gegooid uiteindelijk hoogstwaarschijnlijk zou aanspoelen op wat in de toekomst C.B. Whittings grasveld zou worden. Tot zover het slechte nieuws.

Het goede nieuws was dat er iets aan veranderd kon worden. Er waren al ruim twee eeuwen lang visionaire mannen bezig met het verbeteren van Gods ontwerpen en er was geen enkele reden om deze fout niet te corrigeren. Als het geniekorps van het leger verdorie de loop van de Mississippi kon bepalen, mocht een fluttriviertje als de Knox geen enkel probleem zijn. In een mum van tijd hadden ze een plan bedacht. Een paar kilometer ten noordoosten

van Empire Falls maakte de rivier een scherpe, onredelijke bocht en meanderde hij traag kronkelend weer een paar kilometer terug in de richting waar hij vandaan was gekomen, zodat een groot deel van het water wegstroomde in de moerasachtige laaglanden ten noordwesten van het dorp, waar elke lente hele horden zwarte vliegen vandaan kwamen, in de zomer gevolgd door een al even grote hoeveelheid muggen. Vanuit de lucht was duidelijk te zien hoe absurd dat was. Water, zo legden de ingenieurs uit, wilde in een zo recht mogelijke lijn heuvelafwaarts stromen. Als een rivier begon te meanderen, betekende dat dat de bedoelingen van de rivier door het een of ander gedwarsboemd werden. Wat de Knox ervan weerhield in een rechte lijn te stromen, was een smalle landstrook – nou ja, een rotsstrook, eigenlijk – die door de plaatselijke bevolking de Vloek van Robideaux werd genoemd: een uitstekend, golvend, heuvelachtig stuk land dat wellicht pittoresk genoemd kon worden als je van plan was een zomerhuisje te bouwen op de kaap die uitzicht bood op de rivier in plaats van het land te bebouwen, zoals de eigenaren van het land nu al generaties lang koppig probeerden. Uiteindelijk krijgen rivieren natuurlijk gewoon hun zin, en uiteindelijk – over een paar duizend jaar – zou de Knox erin slagen om zich een weg te banen door het meandergebied.

C.B. Whiting had niet zoveel zin om daarop te wachten en hij was opgetogen toen zijn ingenieurs hem vertelden dat de rivier nog datzelfde kalenderjaar in een kaarsrechte lijn zou stromen als hij genoeg geld bijeen kon krijgen om een kanaal dwars door het smalste stuk van de Vloek van Robideaux te blazen. De stroming bij Whitings Bocht zou dan voldoende toenemen om het overgrote deel van het afval (inclusief elanden) mee te voeren naar de dam in Fairhaven, waar het thuishoorde. Sterker nog, zo voerden de experts in dienst van C.B. Whiting ten overstaan van de staat aan tijdens de haastig georganiseerde hoorzitting achter gesloten deuren, de Knox zou een veel betere rivier worden – sneller stromend, mooier, schoner – voor alle leefgemeenschappen langs de oevers. En als er minder water opgeslokt werd door de moerasgebieden, had de staat het bijkomende voordeel dat ze duizenden hectaren nieuw land ter beschikking zouden krijgen dat kon worden gebruikt voor andere doeleinden dan het kweken van insecten. Het zou nog tientallen jaren duren voordat er in de staat Maine een echte milieubeweging zou opstaan, hoewel de experts wel

moesten toegeven – nu op zachte, vertrouwelijke toon – dat een levendiger rivier van tijd tot tijd misschien iets té levendig zou blijken. Zoals de meeste rivieren in Maine trad de Knox nu al regelmatig buiten zijn oevers, vooral in de lente, als de warme regen de sneeuw in het noorden te snel deed smelten.

Er was echter een obstakel van praktischer aard dat C.B. Whiting's aanpassingen in de weg stond, namelijk het feit dat de Vloek van Robideaux om wat voor reden dan ook over het hoofd was gezien toen vroegere generaties van de familie Whiting langs de rivier land opkochten. Deze kavel was in het bezit van de familie Robideaux, wier eigendomsrecht nog dateerde uit de vorige eeuw. Maar ook in dat opzicht lachte het lot C.B. Whiting toe, want de familie Robideaux bleek zowel hebzuchtig als dom te zijn, de ideale combinatie onder de gegeven omstandigheden. Wereldwijzere mensen zouden wellicht vermoed hebben dat het feit dat ze werden benaderd door de advocaten van een vermogend man betekende dat hun grond heel wat waard was, maar dat gold kennelijk niet voor de familie Robideaux. Ze leken vooral bang te zijn dat C.B. Whiting het desbetreffende stuk land zou komen inspecteren en zou beseffen dat het waardeloos was voor landbouw – want ze konden zich niet voorstellen waar je het anders voor zou willen gebruiken – en prompt van de koop zou afzien.

Dat was hij echter niet van plan, dus kocht hij het land voor een prijs die in hun ogen grensde aan afzetterij, en nog jaren verkeerden ze in de veronderstelling dat ze een van de rijkste en machtigste mannen in Maine een poot hadden uitgedraaid en dat diens aankoop van de Vloek van Robideaux eens te meer bewees wat zij altijd al hadden geweten – dat rijke mensen helemaal niet zo slim waren. C.B. Whiting, die weer helemaal zichzelf was nu hij zijn eigenaardige stemming had afgeschud, trok een al even dubieuze conclusie: dat hij niet alleen de familie Robideaux had afgetroefd – en dat terwijl ze hem zonder het te beseffen volledig in hun macht hadden – maar ook God, wiens rivier hij nu eindelijk kon gaan verbeteren.

Toen de Vloek van Robideaux met dynamiet werd opgeblazen, was de dreun helemaal tot in Empire Falls, ruim tien kilometer stroomafwaarts, voelbaar. En toen de klus er in augustus op zat, ging C.B. Whiting voor zijn pasvoltooide huis op zijn knieën aan de waterkant zitten om trots toe te kijken hoe de toenemende stroming meevoerde wat er over was van de eland, samen met de

steeds groter wordende berg lege melkpakken, plastic flessen en verroeste soepblikken, die allemaal in zuidelijke richting wegdobberden naar het nietsvermoedende Fairhaven. De wanhopige fluisteringen van de rivier, die in het begin van de zomer nog zo duidelijk hoorbaar waren geweest, waren verdwenen. Nu ze nieuwe energie had gekregen leek ze zowat te grinniken van plezier om zijn onderneming. Tevreden met het resultaat stak C.B. Whiting een sigaar op. Hij ademde de zoete zomerlucht diep in en wierp een blik op de slanke vrouw aan zijn zijde, die niet geheel toevalligerwijs Francine Robideaux heette.

Francine was een intelligente, ambitieuze jonge vrouw die pas was afgestudeerd aan Colby College. Ze was een jaar of tien jonger dan C.B. Whiting en tot de dag waarop haar familie de overeenkomst sloot waarmee ze de Vloek van Robideaux verkocht aan haar toekomstige echtgenoot, had ze hem nog nooit gezien, hoewel ze natuurlijk wel van hem had gehoord. C.B. zelf had ook aan Colby College gestudeerd, net als zijn vader en zijn grootvader, maar Francine was de eerste Robideaux die dankzij een beurs na de middelbare school had kunnen doorleren. Toen ze Colby verliet, was ze qua houding, taalgebruik en manieren niet langer herkenbaar als een Robideaux, iets wat haar familie verontrustte en boos maakte, en als ze hadden geweten hoe minachtend ze hen bij haar terugkeer zou behandelen, hadden ze haar nooit naar de universiteit laten gaan. Als arm meisje omringd door rijkeluijskinderen had Francine Robideaux hun tafelmanieren, gevoel voor mode, typische stembuigingen en persoonlijke hygiëne zorgvuldig geobserveerd en vervolgens overgenomen. Op Colby had ze bovendien leren flirten.

In het zachte licht van het kantoor van zijn advocaat, waar de muren schuilgingen achter boeken, vond C.B. Whiting, die sinds zijn terugkeer naar Maine naar geen enkele vrouw had omgekeken, Francine Robideaux aantrekkelijk. Hij kon het ook waarderen dat ze aan Colby had gestudeerd en had bewondering voor het feit dat ze leek te begrijpen dat hij haar familie belazerde, maar daar kennelijk geen bezwaar tegen had. Steeds als hij een blik op haar wierp, als ze iets zei, raakte hij nog meer onder de indruk, want het meisje was in staat de onweerlegbare indruk te wekken dat ze hem zorgvuldig observeerde, maar tegelijkertijd leek ze te suggereren dat hij wat haar betrof niet eens bestond. Misschien bestond hij wel en misschien ook niet, dat hing ervan af. Om een

beslissing te forceren in de kwestie of hij al dan niet bestond, besloot hij met haar te trouwen als ze hem hebben wilde.

Nou, het bleek dat ze hem inderdaad wel hebben wilde. Ze trouwden in september en de rest van zijn dagen op aarde probeerde C.B. Whiting zich te herinneren wat hem in het zacht verlichte kantoor van de advocaat nu zo had aangetrokken in Francine Robideaux. In natuurlijk licht zag ze er nogal magertjes uit, en zoals zoveel vrouwen van Frans-Canadese afkomst had ze geen kin, alsof iemand haar daar ooit heel hard had geknepen. Na verloop van tijd besepte hij ook dat de kwestie of hij al dan niet bestond door zijn huwelijk met Francine Robideaux niet zo overtuigend beslist was als hij had gehoopt. Laat op die middag in augustus, toen hij met zijn aanstaande vrouw aan zijn zijde in een feestelijke stemming een sigaar opstak, nam C.B. Whiting zijn verloofde zorgvuldig op. De mannen van de familie Whiting, die allemaal beschikten over een uitstekend zakeninstinct, trokken stuk voor stuk, zonder uitzondering toe naar die ene vrouw op de hele wereld die het als haar nobele levensdoel zag hem het leven zuur te maken, een vrouw die zich met dezelfde grimmige vasthoudendheid die nonnen bond aan de lijdende Christus zou blijven vastklampen aan haar echtgenoot. C.B. Whiting was zich volledig bewust van de familiegeschiedenis en daarom was hij begrijpelijkerwijs erg op zijn hoede voor het huwelijk. Van tijd tot tijd hielp zijn vader hem eraan herinneren dat hij wel voor een erfgenaam moest zorgen, maar dan keek C.B. naar zijn vader en grootvader en had hij zo zijn twijfels. Kon hij niet beter meteen die afschuwelijke vicieuze cirkel van ellende doorbreken? Wat had het voor zin om nog meer mannelijke Whitings op de wereld te zetten als ze waren voorbestemd voor een leven vol huwelijkse kwellingen?

En dus bestudeerde C.B. Whiting Francine Robideaux zorgvuldig en probeerde hij zich voor te stellen dat hij haar op een dag in de verre toekomst met een schop dood zou willen slaan. Gelukkig kon hij zich een dergelijk tafereel niet levendig voor de geest halen. Hij kwam niet verder dan de overpeinzing dat het wellicht niet zo verstandig was geweest om de wapenen op te nemen tegen God. Als hij je kon opzadelen met een ongewenste eland, wat weerhield hem er dan van om je met iets nog ergers op te zadelen? Een ongewenste echtgenote, bijvoorbeeld? Het zou een zorgwekkende overpeinzing zijn geweest als hij die vrouw niet wenste

te hebben. Maar hij wenste die vrouw wel degelijk te hebben. Daar was hij bijna honderd procent van overtuigd.

Zijn toekomstige bruid was met heel andere dingen bezig. “Dat zou een prima plek zijn voor een belvédère, Charlie”, merkte ze op terwijl ze met haar wijsvinger naar een plek halverwege de oever wees. Toen Charles Beaumont Whiting niet meteen antwoord gaf, herhaalde Francine Robideaux het nog een keer, en dit keer meende haar toekomstige echtgenoot een scherp ondertoonje in haar stem te bespeuren. “Hoor je wat ik zeg, Charlie?”

Ja, dat hoorde hij. En hoewel hij in principe geen bezwaar had tegen belvédères in het algemeen, sprak het idee van zo’n gebouwtje naast een haciënda hem architectonisch gezien niet erg aan. Dat esthetische bezwaar was echter niet de oorzaak van zijn aarzeling. Nee, de reden dat hij geen antwoord gaf, was dat niemand hem ooit Charlie had genoemd. Vanaf zijn jeugd had hij altijd Charles geheten, en met name zijn moeder had er altijd voor gewaakt dat de prachtige naam die ze hem had geschonken bezoeeld werd door laag-bij-de-grondse bijnamen als Charlie of, nog erger, Chuck. Op de universiteit hadden zijn vrienden hem korte tijd Beaumont genoemd en in Mexico stond hij bekend als Beau. Sinds kort noemden zijn kennissen uit de zakenwereld hem meestal C.B., maar op eerbiedige toon en ze zouden nooit zo vrijpostig zijn om hem Charlie te noemen.

Dit was duidelijk het juiste moment om haar te corrigeren, maar terwijl hij erover nadacht hoe hij haar het best duidelijk kon maken dat hij liever Charles genoemd wilde worden, werd hij zich ervan bewust dat het moment al verstreken was. Vreemd. Als iemand anders hem Charlie had genoemd, zou hij die persoon nog voordat hij of zij was uitgesproken hebben terechtgewezen, maar om de een of andere reden had hij bij deze vrouw, die hij op zijn knieën had gevraagd zijn bruid te worden, geaarzeld. Er ging een seconde voorbij, en toen nog een, en toen besepte Charles Beaumont Whiting dat hij stom was geslagen door een nieuwe emotie. In eerste instantie drong alleen tot hem door dat het een onaangenaam gevoel was, maar uiteindelijk wist hij het een naam te geven. Het was angst.

“Ik vroeg ...” begon zijn toekomstige bruid voor de derde keer.

“Ja, schat. Een uitstekend idee”, zei Charles Beaumont Whiting instemmend, en op dat noodlottige moment werd hij Charlie Whiting. Op latere leeftijd merkte hij altijd graag, maar nogal spijtig,

op dat hij in meningsverschillen met zijn vrouw altijd het laatste woord had, en dat laatste woord – of die laatste twee woorden, feitelijk – was: “Ja, schat.” Als hij had geweten hoe vaak hij die woorden nog tegen die vrouw zou zeggen, dat ze het mantra van hun huwelijk zouden worden, dan had hij zich op dat moment misschien de uitnodiging van de rivier herinnerd, zichzelf ter plekke toevertrouwd aan de stroming en zich achter de eland aan laten meevoeren, want daarmee zou hij zichzelf enorm veel ellende hebben bespaard, alsmede het geld voor het handwapen dat hij dertig jaar later aanschafte om een eind aan zijn leven te maken.

“En zou je alsjeblieft die afschuwelijke sigaar willen uitmaken?” voegde Francine Robideaux eraan toe.

Deel I

1

De Empire Grill was een lang, laag gebouw met over de hele lengte ramen, en aangezien het gebouw ernaast, een drogisterij, op last van de gemeente met de grond gelijk was gemaakt, kon je nu vanaf de lunchbar helemaal tot aan het eind van Empire Avenue kijken, waar de oude textielfabriek met daarnaast de overhemdenfabriek stond. Beide gebouwen stonden nu al bijna twee decennia leeg, maar de donkere, dreigende contouren ervan aan de voet van de lichte helling van de laan trokken nog steeds de aandacht. Natuurlijk was er niets dat je ervan weerhield om de andere kant op te kijken, maar het was Miles Roby, de uitbater van het restaurant – en de toekomstige eigenaar ervan, zo hoopte hij – lang geleden al opgevallen dat zijn klanten dat maar zelden deden.

Nee, ze staarden van nature liever naar de plek waar de straat letterlijk en figuurlijk doodliep bij de twee fabrieken, de onmiskenbare belichaming van het verleden van het dorp, en de magnetische aantrekkingskracht van de oude, in onbruik geraakte gebouwen was nu precies wat Miles deed besluiten om, zodra het restaurant van hem was, de Empire Grill te verkopen voor het kleine beetje geld dat het waard was.

Vlak achter de twee fabrieken stroomde de rivier waarmee ze in het verre verleden waren aangedreven en Miles vroeg zich vaak af of het dorp dat eromheen was opgebouwd, gedwongen zou zijn om een nieuwe toekomst te verzinnen als die oude gebouwen werden gesloopt. Misschien niet. Er was niets voor de drogisterij in de plaats gekomen, afgezien van een hekwerk, en Miles bedacht dat dat waarschijnlijk betekende dat de blik afwenden van het verleden niet hetzelfde was als werken aan een nieuwe toekomst. Aan de andere kant: als het verleden werd afgesloten, als de lei werd schoongeveegd, dan zouden er misschien minder mensen zijn die het zouden verwarren met de toekomst en dat zou in elk geval een

begin zijn. Zolang de twee fabrieken bleven staan, zo vreesde Miles, zouden velen tegen beter weten in blijven geloven dat er voor een van de twee of misschien wel voor allebei een koper zou worden gevonden en dat Empire Falls vervolgens weer in zijn oude, economische glorie hersteld zou worden.

De reden dat Miles Roby op deze middag aan het begin van september steeds bezorgde blikken wierp op Empire Avenue had echter niets te maken met de donkere overhemdenfabriek met de hoge ramen waar zijn moeder het grootste deel van haar werkzame leven had doorgebracht of de grotere, dreigende aanwezigheid van de textielfabriek daar vlak achter, maar met de hoop dat hij een glimp van zijn dochter Tick zou opvangen als ze de hoek om kwam en langzaam in haar eentje aan de reis over de laan begon. Net als het overgrote deel van haar vriendinnen op de middelbare school sleepte Tick, een broodmagere tweedeklasser, al haar boeken mee in een canvas rugzak van L.L. Bean en ze moest voorovergebogen lopen, alsof ze tegen een straffe wind in liep, om het gewicht van de tas, die bijna evenveel woog als zijzelf, te compenseren. Vreemd genoeg waren de meeste gewoonten die Miles zich van zijn eigen middelbareschooltijd kon herinneren afgedankt. Hij en zijn vrienden hadden rondgelopen met hun tekstboeken tegen hun rechterheup, zodat ze naar links overhielden, om vervolgens van heup te wisselen en naar rechts over te hellen. Ze namen alleen de boeken mee die ze die avond nodig hadden, of in elk geval de boeken waarvan ze nog wisten dat ze ze die avond nodig hadden, en propten de rest in hun schoolkastje. Tegenwoordig stopte de jeugd de hele inhoud van hun kastje in hun overvolle tas en namen ze alles mee naar huis, waarschijnlijk, vermoedde Miles, zodat ze niet hoefden na te denken over wat ze allemaal nodig hadden en wat ze konden missen, daarmee het soort beslissingen vermijgend dat gevolgen met zich kon brengen. Alleen had dat op zichzelf natuurlijk ook weer gevolgen. Bij een bezoek aan de dokter eerder dat jaar was gebleken dat Tick de eerste tekenen vertoonde van scoliose, een lichte kromming in de wervelkolom, wat Miles om verschillende redenen zeer verontrustend vond. “Ze sleept gewoon een te zware last met zich mee”, legde de dokter uit, die zich voorzover Miles kon beoordelen niet bewust was van de dubbele bodem in haar opmerking. Het had Tick het grootste deel van de zomer gekost om haar houding te corrigeren en gisteren, na de eerste schooldag, liep ze al weer krom.

Zijn dochter, de enige persoon ter wereld die hij op dat moment om de hoek wilde zien komen, zag Miles niet. In plaats daarvan werd hij vergast op de aanblik van Walt Comeau, de laatste die hij op dat moment wilde zien – degene die hij het liefst de rest van zijn leven niet meer zou zien – die voor de Empire Grill zijn busje in een leeg vak parkeerde. Walts busje was een rijdend reclamebord. Op de motorkap, pal boven het rooster van de radiator, waren de woorden DE ZILVERVOS gesjabloneerd en op de gepersonaliseerde nummerplaten stond FOXY I. Het busje was hoog en Walt was klein, wat inhield dat hij vanaf de treeplank omlaag moest springen, en iets aan zijn jeugdige tred riep in Miles, die dat het afgelopen jaar zowat elke dag in het echt en in zijn dromen voor zich had gezien, het verlangen op om een bijl te pakken, de Zilvervos bij de deur op te wachten en hem daar op de drempel de hersens in te slaan.

Hij liep echter terug naar de grill en draaide Horace Weymouths hamburger om. Hij vroeg zich af of hij hem er al te lang op had laten liggen. Horace had zijn hamburger graag zo rauw mogelijk.

“Nou.” Horace sloeg zijn *Boston Globe* dicht en vouwde hem op, in afwachting van zijn eten. Zijn innerlijke klok leek te bevestigen dat Miles inderdaad te lang had gewacht. “Ben je al bij mevrouw Whiting langs geweest?”

“Nog niet”, zei Miles. Hij maakte een bord voor Horace klaar met tomaat, sla, een schijf zoete ui en een augurk, plus het opengeslagen zachte broodje. Toen drukte hij met zijn spatel op de hamburger, zodat die fel siste, voordat hij hem op het broodje legde. “Ik wacht meestal totdat ik ontboden word.”

“Dat zou ik niet doen”, adviseerde Horace. “Iemand moet Empire Falls toch erven. Waarom dan niet Miles Roby?”

“De kans dat ik de staatsloterij win, is nog groter”, zei Miles terwijl hij het bord op de bar liet glijden en voor het eerst in lange tijd weer het paarse gezwel opmerkte dat op Horace’ voorhoofd groeide. Was het groter geworden of kwam het gewoon doordat Miles even weg was geweest, hoe kort ook, en hem nu weer zag? Het gezwel nam de helft van Horace’ rechterwenkbrauw in beslag, waar de haarloze, glimmende huid strakgespannen stond over het knobbeltje en een netwerk van bloedvaatjes vanuit het midden naar buiten waaierde. Een van de voordelen van kleine plaatsjes, had Miles’ moeder altijd volgehouden, was dat zo’n beetje iedereen er terecht kon; de lammen en mismaakten waren gewoon je burens.

en je zag hen elke dag, zodat je na een tijdje niet eens meer opmerkte wat hen anders maakte.

Miles had niet veel lichamelijke afwijkingen gezien in Martha's Vineyard, waar hij vorige week met zijn dochter op vakantie was geweest. Het leek wel alsof bijna iedereen op het eiland rijk, slank en mooi was. Toen hij daar een opmerking over had gemaakt, had zijn oude vriend Peter hem aangeraden om eens een tijdje in Los Angeles te gaan wonen. Daar, zo had hij betoogd, werd lelijkheid snel en systematisch uit het menselijk geslacht weggefokt.

"Hij bedoelt eigenlijk niet Los Angeles", had Peters vrouw Dawn hem gecorrigeerd toen Miles een bedenkelijk gezicht trok. "Hij bedoelt Beverly Hills."

"En Bel Air", voegde Peter eraan toe.

"En Malibu", zei Dawn. En toen noemden ze nog een stuk of tien plaatsen op waar onaantrekkelijkheid was uitgeroeid. Peter en Dawn liepen over van dat soort wereldlijke wijsheid en over het algemeen genoot Miles ervan. Ze hadden allemaal in hetzelfde jaar aan een kleine, katholieke universiteit in de buurt van Portland gezeten en hij had bewondering voor het feit dat ze nauwelijks meer leken op de studenten die hij toen gekend had. Peter en Dawn waren volslagen andere mensen geworden en Miles kwam tot de conclusie dat het zo ook hoorde, hoewel hij nog steeds dezelfde was. Als ze teleurgesteld waren over het gebrek aan evolutie dat hun oude vriend tentoonspreidde, wisten ze dat goed te verbergen, en ze beweerden zelfs dat hij hun vertrouwen in de mensheid had hersteld door gewoon diezelfde oude Miles te blijven. Aangezien ze dat kennelijk als een compliment bedoelden, deed Miles zijn best om het ook als zodanig op te vatten. Ze leken oprecht blij hem elk jaar in augustus te zien, en hoewel hij elk jaar half en half verwachtte dat zijn oude vrienden hem niet opnieuw zouden uitnodigen, had hij het altijd mis.